

Катя Исса

katyaissa@abv.bg

Университет по архитектура, строителство и геодезия, България

„Седмата функция“ на езика на българските емигранти в Австралия

ABSTRACT: Issa Katya, *The “Seventh” Function of the Language of the Bulgarian immigrants in Australia*

Although linguistic schools differ in their hermeneutics, the assertion that language is a means of communication is accepted a priori by all of them, and the communicative function of language is considered to be the primary. Roman Jakobson’s model adopted as well in Bulgarian linguistics as the most famous linguistic model of communication contains six more concrete language functions: emotive, conative, referential, poetic, phatic and metalingual. The code connected with the latter means ‘rules and restrictions that ensure transmission of information during communication’. In regards to immigrants, ‘code switching’ for the purpose of transmitting information in at least two languages is another key concept specific to the speech of bilinguals. They preserve their native language for their children, but the symbolic function that identifies the individual with the community often fades into the spirit of the era saturated with pragmatism. Thus, language is becoming a consumer phenomenon of practical benefit to those who use or study it, whereas the Bulgarian language functions in the hybrid language of immigrants are fading. This text is an attempt to supplement Jakobson’s six-component model with another (seventh) function called here “signifying”. The conclusions are drawn on the basis of an empirical study on the language of the Bulgarian immigrant community in Australia, and the title is a joking reference to the novel *The Seventh Function of Language* by Laurent Binet.

KEYWORDS: language loyalty, language as a communication tool, the signifying function of the language of the immigrants in Sydney

Спецификата на културата като особена, изкуствена система от символични форми – митология и религия, език и нравственост, изкуство и наука – се явява заместител на реалната действителност. Човекът е уникален със способността да си служи със символи, т.е. свободно и произволно да влага смисъл в неща

и явления, в предмети и действия. Членоразделната реч е най-характерна и най-важна форма на символизирането. Според теорията на Лесли Уайт, цялата култура е била породена и запазена от символизирането изобщо и от членоразделната реч в частност (Уайт, 1987). Семиотичният подход на Клод Леви-Строс пък (Леви-Строс, цит. по Николова, 2003) изтъква, че културният принцип е код в основата на обществения живот изобщо. Кодовете се подчиняват на особени „граматически“ правила и образуват формални и непознаваеми, но определящи поведението и живота на хората структури, които представляват същността на културата. „За М. Фуко в основата на културата са т.нар. епистеми, скрити структури на съзнанието, които обуславят всички сфери на човешкия духовен живот“ (Николова, 2003, 6). В същия контекст Гуревич определя културата като „парадигма“, определен „модел на света“, като „координатна система“, чрез която хората възприемат и построяват „образа на света“ (Гуревич, 1972, 115-116). Според аксиологическия подход културата е съвкупност от идеи и обекти, свързани с общозначими ценности. Тя съчетава тези ценности, отразени *във* и съхранени *от* езика.

Целта ми в настоящата работа е да уловя подобна, идентифицираща се с българските ценности, символика в езика на изследвана през 2016 г. група, част от българската емигрантска общност в град Сидни, Австралия. За обозначаване на нейната (отразена в езика ѝ) същност, както и за анализиране на неговите (на езика ѝ) функции избирам нетрадиционен начин: препратки към нашумелия напоследък в България роман *Седмата функция на езика* на Лоран Бине (Бине, 2018). Тази художествена творба, съдържаща изключителна интелектуална провокация, всъщност показва възможността за пряко въздействие върху хората със силата на словото. Причините да интерпретирам функциите на езика на изследваните в Сидни лица посредством препратки към нея, са три. **Първата:** езикът на българските емигранти по света, или по-точно *българският език* на емигрантите (което не е същото) се описва, коментира и интерпретира в повечето от наличните източници откъм *символната страна на същността на езика*. Той се разглежда като символ на идентитет и самоопределяне, като една патетична даденост, която осигурява на българските емигрантски общности възможността за принадлежност към България и за съпринадлежност с българите в България.

Не приемам тази интерпретация за основна, нито за достатъчна, въпреки че зачатъците на символика са естествени у всеки езиков носител. Неизбежните емоционални отношения към родния език като към език, усвоен в детството, са станали причина за това, каквито и да било промени в него (в случая емиграция и попадане в чуждоезиково обкръжение) да се оказват неприемливи. Подобно е отношението и към неезиковите аспекти на културата. Както пише Кръбер, „хората, растейки, действително се привързват към видовете на своята култура (...). Към това време, когато те стават възрастни, техните представи за своята култура се украсяват от приятни носталгични емоции и придобиват символическо значение“ (Кръбер, цит. по Вайнрайх, 1979, 167). Изводът, че езиците могат да функционират като символи на групите, се осветлява в научната

литература на XX век. Днес обаче социолингвистиката *не може* да се опира на асоциирането с езика като със символ в дадена цялостна група. Тази група, разбира се, се явява преди всичко съобщество на родния език, но в ситуации на езикови контакти родният език често губи своите позиции и неговото запазване, отъждествено със запазването на традициите, не може да бъде доказано и научно обосновано, само защото, по емоционални причини, е желано от представителите на групата. Вярно е, че хората по-лесно осъзнават своеобразието на своя език в сравнение с други, именно ако той е поставен в чуждо обкръжение извън страната или по някакви други причини е „заплашен“ от изчезване вътре в страната. В подобни условия чистият или стандартизиран език по-лесно се превръща в символ на целостта на групата, но този символ, поставящ езика до националните предметни символи (герба, знамето, химна), може да запази груповата цялост, само ако ежедневно реално се използва. Да разчитаме единствено на символиката е най-малкото нелоялно.

Уриел Вайнрайх нарича емоционалното отношение към родния език ‘езикова лоялност’. „Езиковата лоялност представлява такова явление, при което езикът като цялостна същност, противопоставяема на другите езици, заема високо положение на скалата на ценностите, положение, нуждаещо се от „защита“ (...). При възникване на опасност от смяна на езика езиковата лоялност се стреми да съхрани този език, който (е) в опасност“ (Вайнрайх, 1979, 166). Понякога езиковата лоялност се използва с цел политическа агресия. Историята на Европа изобилства от опити със сила да се натрапят езици върху населението на различни страни. Като реакция на интерференцията тя превръща стандартизирания вариант на езика в символ и общо дело. В този случай езиковата лоялност става принцип, обединяващ и сплотяващ групата за съзнателно и открито съпротивление на изменението, било по отношение на функциите на даден език (като следствие от неговата смяна), било по отношение на неговата структура и речник (като следствие от интерференцията). Такива явления, съпътствани от езикова лоялност и свързаните с нея средства за защита, се представят в областта на социолингвистиката от най-ранния период на нейното зараждане като важни проблеми, изискващи специално изучаване, въпреки че дескриптивната лингвистика ги счита за несъществени. По-важна за днешната социолингвистика е езиковата политика. В държавата Австралия и в изследвания град (Сидни), езиковата политика е такава, че подобна функция на езика на която и да било етническа група е ненужна. Езиковата лоялност възниква в ситуации на езикови контакти, когато на етническите граници възниква *национализъм*. В многонационалното мултиезично общество на Сидни няма ограничения от непосредствени ситуации на контакт, а чувствата на лоялност не са свързани с реална или въображаема заплаха за нито един език. Тъй като няма заплаха за институционална забрана на българския (и на който и да било) език, няма и реакция, изразяваща се в противодействащи мерки за неговото опазване. Затова обобщенията за езика на емигрантите, запазили го като символ на идентичност, тук, в Сидни, биха се обезсмислили и биха придобили нативстки

характер, което на практика е ненужно, а теоретично дори невярно¹. Анализирайки нативистките движения, Линтън определя културните групи, намиращи се в контакт, като обективно доминиращи и подчинени, и като субективно низши и висши. Във връзка с това може да се каже, че ако групата счита себе си за висша, но на практика е принудена да отстъпи на другата група в областта някои функции на своя език, или да попълни празноти в своя речник, заимствани от другия език, то тези ситуации могат да благоприятстват за развитието на чувството за лоялност. Българските емигранти в Сидни не се чувстват в никаква степен някому подчинени, нито превъзхождащи някого. Те се чувстват равностойни на другите граждани на света и едва ли биха се стремили да се доказват на когото и да било като демонстрират своя език. Както казва Линтън, „лоялността, както и нативисткото движение, едва ли възникват в ситуации, където двете общества са удовлетворени от съществуващото съотношение“ (Линтън, цит. по Вайнрайх, 1979, 168). Езиковата лоялност по-скоро се развива там, където усещането за превъзходство не намери реализация. Дори в някои частни случаи нашите сънародници да се почувстват пренебрегнати, те са твърде прагматични, амбициозни и реалистично настроени, така че реакцията им би била да се опитат да подобрят своето положение, присъединявайки се към доминиращата група чрез използване само на нейния език и изоставяне на родния български. Такова „предателство“ неизменно извиква от средите на по-патриотично настроените представители на българската емигрантска общност негодувание, което влече след себе си затвърдяване на чувството за езикова лоялност, но това се случва в много редки извънредни ситуации. В изследваната група в Сидни няма сведения да се е случвало някога.

И така, символната роля на българския език в езиковата ситуация на град Сидни не се проявява в своя класически вид и общоприет смисъл. Проявява се символната роля на сурвачката и на народната носия. На мартеничката. Това са символи, които се показват на своите дати, а последният украсява както дрехите на първи март, така и дърветата в градините на българите и на всички австралийци, които по абсолютна случайност са съседни на българи. Както казва младият преподавател по семиотика Симон Херцог в *Седмата функция на езика*, „символът има стойност само ако е изложен на показ. Символ, скрит на дъното на някаква кутия, не служи за нищо и дори, бих казал, не съществува“ (Бине, 2018, 78).

Съвременната социолингвистика не разчита дори на показните символи, ако те са предпоставени, декларирани и едва тогава последвани от демонстриране

---

¹ Кръобер определя нативизма така: „След като две съобщества, встъпили в контакт, достатъчно тесен, за да усети едно от тях, че противоположното съобщество се явява по-многобройно, по-силно или по-добре снабдено и че по тази причина неговата собствена култура се заменя от културата на това по-силно общество, често възникват съзнателни усилия, насочени към самосъхранение или самозащита. Такива реакции се наричат нативстки“ (Кръобер, цит. по Вайнрайх, 1979, 167)).

на речта, а приема по-скоро принципа на лингвистичната относителност, който свързва лингвистиката с персонологията на базата на възгледите си за речта (в хипотезата на Сепир-Уорф), т.е. в обратния ред. Едуард Сепир формулира тезата, че „обичайната реч се проявява в качеството си на своеобразен потенциален символ на социалната солидарност на всички говорещи на даден език“, при което „по един или друг сленг се разпознава принадлежността на говорещия към някаква неорганизирана, но при това – не по-малко психологически реална група“ (Сепир, 1993, 231 – 232). Това му дава основание да констатира, че „между признатия диалект или целия език и индивидуализираната реч на отделния човек се открива някакъв тип езикова общност, която рядко е предмет на внимание на лингвистите, но е извънредно важна за социалната психология“ (Сепир, 1993, 231 – 232). Като предмет за анализ Сепир предлага да се изследва живата човешка реч и прокламира идеята речта (и по-точно: речевото поведение) да се разглежда като личностна черта. Изследването на този проблем има своите методологически ограничения, но интерпретирането му чрез емпирични изследвания, които показват реалното състояние на живата реч на емигрантските общности, би добавило още един щрих към разбирането на процесите на тяхната консолидация и институционализация въз основа на запазения (ако са го запазили) роден език, съхранен като културно наследство в чужбина. Емпирията, колкото и лъкатушни да са нейните пътища, колкото и противоречиви резултати да се получават при теренните проучвания, дори понякога да е методологически непрецизно набрана, променя интерпретативните модели в посока на реалното състояние и основателно разклаща теоретичните рамки в науката. Точно тя дава основание на емигрантските езици (колкото и тъжно да е това) да се приписват функции и статут, какъвто днес имат традиционните териториални диалекти, за чието отмиране социолингвистиката отдавна предупреди, като изтъкна и причините за това – те в нашето съвремие са функционално излишни на своите основни общности. Официалният език, наречен в България книжовен, постепенно измества диалектите и приобщава всички българи, които живеят в страната ни и безрезервно го припознават, приемат и използват в различните му функции. Има разлика обаче между всеобщото ни приемане на езика в родината като скъпоценно наследство и наша си собственост, и езика зад граница, защото наследството ни в чужбина често се оказва нефункционално.

Втората причина за препратките към *Седмата функция...* е тази, че в художествената фикция на романа на Бине е избрана класификацията *именно* на Роман Якобсон, познатият му шесткомпонентен модел, в който отправителят, *адресантът* (1) изпраща *послание* (2) на получателя, *адресата* (3). За да бъде разбрано посланието, отправителят и получателят трябва да са установили словесна връзка, *контакт* (4) помежду си, да си служат с един и същи език, *код* (5) и трябва да имат предвид един и същи *контекст* (6) на посланието. Отправната точка на кръговото движение е в мозъка на единия от разговарящите, например А, където фактите на съзнанието (понятията), са свързани с представите за езиковите знакове или с акустичните образи,

служещи за тяхното изразяване. От своя страна слушащият, например В, възприемайки и разбирайки значението (езиково) на речта, едновременно с това заема по отношение на нея активна ответна позиция: съгласява се или не се съгласява с нея, допълва я, прилага я, готви се за изпълнение на някаква задача и т.н.; и тази ответна позиция на слушащия се формира в продължение на целия процес на слушане и разбиране. Получава се диалогична (двупосочна) комуникация, при което е възможна многократна смяна на ролите. Мисията на езика е да осигури взаимното разбиране на комуникантите, а шестте функции са само видови, дообясняващи основната функция на езика – *комуникативната*. Във времето, в което живеем, в наситената ни с прагматизъм епоха, тази функция остава *единствена*, както в еднонационалните държави, така и в поголемите обединения (от ранга на Европейския съюз). В допълнение към нея езикът се налага като *потребителско явление*. Апелът към многоезичие в границите на Съюза облича в красиви метафори „правото на запазване на националните езици“ с твърде прагматични цели. Този въпрос, засягащ съвременния дискурс на глобализацията и по-точно сблъсъка с транснационализма на общите стокови, финансови и културни пазари, коментира намаляването на влиянието на националното като главен маркер за конструиране на колективните идентичности в ЕС. А националният език се пази институционално, но с изискване да е в съчетание с поне още два, най-добре три, като част от репертоара на европейската личност, въпреки неговото подкопаване и дори заместване от доминиращия език на страната приемник. Това създава детериторизирани идентичностни обединения в Европа. Националното, в смисъл на принадлежност към *родината майка*, няма вече място сред хората (защото тя е територия), но гарантира (в Европа) тяхната доминираща форма на социализация чрез *държавата членка* като част от държавните организирани общества.

В мултикултурното общество на Австралия дори не е нужна маската, която си слагат европейските правителства, за да покажат уважение, но и да прикрият своята досада и снизхождение към националните езици. В Австралия се знае като безвъпросна даденост, че *езикът служи за общуване между хората* и неговата цел е те да се разбират взаимно. Всичко казано за Европа е прокламирано от теориите за края на националната държава или най-малкото за намаляване на националния ѝ суверенитет (Маева, 2010). В това противоречие на националното и глобалното националните езици, прочувствено (и лицемерно) наричани „богатство“, имат принос наистина за придобиване на някакво (икономическо) израстване на този, който ги владее. Затова в детериторизираниите „*пространства на потоците*“, противопоставени на традиционните „*пространства на местата*“, както ги нарича Кастелс, (Кастелс, 1996, цит. по Маева, 2010, 28), езикът не може да има никаква друга функция, освен основната – средство за комуникация. Владееенето на езиците е икономически необходимо и изгодно, и е част от влиянието на глобализацията върху конструирането и развитието на новата наднационална (или транснационална в Европа, или мултинационална в Австралия) идентичност. Така че, функцията на езика, допреди един-два века

идентифицираща човека с неговата страна и народ, сега се заключава само в потреблението му като средство за комуникация.

Въпреки разнообразните разсъждения за езика, породени от специфичната херменевтика на различните лингвистични школи, особено след Сосюр, това твърдение, че езикът е средство за комуникация, се приема *априори* от всички тях, а комуникативната функция – за основна. Функциите на езика са лингвистични категории, обяснявани от редица учени по различен начин и с различен брой, но пълното им описание в *Есета по обща лингвистика* на Роман Якобсон (Якобсон, 2012) удовлетворява най-пълно научните търсения. Моделът на Якобсон, възприет и в българското езикознание като най-известния лингвистичен модел на комуникацията, съдържа шест по-конкретни езикови функции: референтна, емотивна, конативна, фатическа (или фатична), мета-езикова/металингвистична и поетическа функция.

„*Референтната функция* е първата функция на езика, а и е най-очевидната. Езикът се използва, за да се говори за нещо. Използваните думи препращат към определен контекст, определена действителност, по повод на която е необходимо да се дадат сведения“ (Бине, 2018, 130). Тази първа и основна функция определя съвсем точно езика като средство за комуникация. Това е функция на езиковите знакове, която е свързана с предназначението, способността им да представят нещо друго, което е извън дискурса, но се изразява в дискурса. Използването на българския език от емигрантите предполага (естествено) наличието на български дискурс, поставен в „български“ контекст. Съществуването на референтната комуникативна функция на езика се обуславя от контекста. Българските емигранти я използват тогава, когато и другите комуниканти са българи, когато компанията, събирането, събитието е българско и разговорът се води на български език.

Функцията, наречена *емотивна* или *експресивна*, цели да покаже присъствието и позицията на адресанта по отношение на съобщението му: междуметия, модализиращи наречия, следи от преценка, прибегване до ирония... Начинът, по който адресантът изразява дадена информация, отнасяща се до външен субект, на свой ред дава информация по отношение на самия адресант. Това е функцията на Аза (Бине, 2018, 130-131). Отправителят обуславя съществуването на емотивната комуникативна функция на езика, свързана с изразяването на определени негови чувства, настроения и очаквания от страна на тези, с които общува. Неговите речеви стратегии са подчинени на целенасочено предизвикване на емоционални и интелектуални нагласи у получателя на посланието. Българските емигранти в Сидни често прибегват до тази функция в старанието си да накарат децата си да „влязат“ в комуникацията на български език. Така тази функция се изразява в дискурса чрез изявлението на родителите (ние сме българи) и обещанието към децата (вие също, и ще бъдете възнаградени за това) като видове словесни действия. С това родителите изразяват своите лични позиции по отношение на родния си език и се стараят да го предадат на потомците си като наследство. За съжаление, нито тази, нито следващата функция носи особен успех.

Следващата функция е конативна. „*Конативната функция* е функцията на «ти». Тя е насочена към адресата. Тя се изразява най-вече с повелително наклонение или звателна форма“ (Бине, 2018, 131). Например: „Сине, говори ми на български!“. Само още един пример ако се даде, ще се намеси и друга функция, което ще рече, „че едно изречение почти никога не се свежда до една единствена функция, а като цяло то включва комбинация от няколко“ (Бине, 2018, 131). Конативната функция е важна за езика на първото поколение емигранти при комуникацията им с техните деца. Тук *получателят* (ако владее в достатъчна степен български и разбира какво се иска от него) обуславя съществуването на самата функция. Инициативата обаче поемат родителите, които чрез упражняване на подбудително въздействие (заповед или молба, както и обещанието като вид словесно действие), най-вече чрез обръщение към децата си винаги на български, търсят нужния ефект както за общуване, така и за идентификация на второто, третото поколение емигранти с нас, българите.

„*Фатичната функция* е най-забавната, това е функцията, която възприема комуникацията като самоцел“ (Бине, 2018, 131). При нея връзката обуславя съществуването на самата функция. Тази функция е много важна за емигрантите, чиято близост с децата им е естествено по-силна, ако общуват на роден език. Тя е подчинена на установяването, продължаването и прекъсването на комуникацията, служи за проверка на изправността на връзката, за привличане и регулиране на вниманието на получателя. В семействата, които държат да се говори на български, тази функция е от особено значение, защото свързването често „дава засечка“ при неуспешните опити на родителите да проведат разговора на български, защото децата отговарят на английски. При подобни родителски старания темата няма значение. Говорещите не се интересуват от информацията сама по себе си, а говорят заради самото говорене, за да поддържат българоезичните рефлексии на децата, да поддържат разговора на български език, за да не го забравят децата им.

„*Металингвистичната функция* цели да провери дали адресантът и адресатът се разбират, което ще рече дали използват същия код“ (Бине, 2018, 131). Кодът тук означава ‘правила и ограничения, които осигуряват предаване на информация в общуването’. Кодът обуславя съществуването на метаезиковата функция, в случай че езиковите знакове, използвани за свързване, дават възможност на родителя да обясни това, което казва; а също му дават увереност, че си е свършил работата, щом децата го разбират. Така той, чрез похвала или друг вид насърчение, може да говори за езика, с който си служи, за нашия език. Метаезиковата функция се изразява в дискурса чрез обяснението като вид словесно действие. „Всичко, което засяга определението на дадена дума или обяснението на дадено развитие, всичко, което се отнася до процеса на научаване на езика, всяко изказване върху самия език, всеки метаезик препраща към металингвистичната функция“ (Бине, 2018, 131). Понеже тук става дума за емигранти, за билингви, ‘превключването на кода’ е друго ключово понятие, характерно за тяхната реч, което не изменя проявенията на въпросната функция. От направените записи върху речта на изследваните лица

в Сидни се вижда, че родителите често са принудени да обясняват нещо за българския език на английски. Стига да не се увличат, зарадвани от проявения интерес на децата си, да съумеят да превключат кода отново на български, макар и с периодично преминаване на езика посредник, официален в приемната страна, те могат да имат основателно очакване за продължението на живота на българския език у още едно поколение.

„И накрая, последната функция е *поетичната* функция. Тя схваща езика в естетическото му измерение. Игрите със звученето на думите, алитерациите, асонансите, повторенията, ефектите от ехото или ритъма зависят от тази функция“ (Бине, 2018, 132). Съществуването на поетическата функция е обусловено от посланието. Тя насочва вниманието на получателя само върху посланието заради самото него и се използва от емигрантите в Сидни с идеални цели (детето да знае *Аз съм българче* и други патриотични стихотворения, да пее химна на България и други патриотични песни и пр.). Поетическата функция, основополагаща за словесното изкуство, може да бъде изразена в дискурса чрез най-различни видове словесни действия, тъй като чрез нея се създава условна действителност, дублираща всекидневната. Някои родители в Сидни я използват и с прагматична цел при обучението на съвсем малки деца на български, предвид факта, че мерената реч (в елементарни стихчета и игрословици) се запомня по-лесно.

В *Седмата функция на езика* героите на Лоран Бине не се задоволяват с горепосочените шест функции. Обратно, те са сигурни, че има още една, „седма“ функция, описана от Роман Якобсон, притежание (като документ) на Ролан Барт, който единствен е посветен в нейната тайна, но губи живота си по тази причина. Губи, разбира се, и документа и тогава всички тръгват да го търсят, тръгват по следите на седмата функция. Това се опитвам да направя тук и аз: въз основа на анализ на езиковото поведение на българските емигранти в Сидни да проверя има ли още една (и коя е тя) функция на езика на българската емигрантска общност. Това е **третата** причина за препратки към този изцяло фантазърски роман. В него Симон Херцог открива следа от една евентуална седма функция, означена под името „магическа или заклинателна функция“. Нейният механизъм е описан като „превърщането на трето лице, отсъстващо или неодоушено в адресат на едно конативно съобщение“ (Бине, 2018, 132). И понеже, както е описано в романа, Якобсон дава пример с изчезването на ечемик едновременно с изричането на заклинание за неговото премахване и трикратно плюене, преследвачите на функцията естествено се насочват към Остиновата теория на речевите актове, в която търсят перформативната функция, показваща „как с думи се правят неща“. Те искат да разберат как „самият факт на произнасянето на тези изречения довежда до случването на това, което те изказват.

В известен смисъл това е принципът на „заклинанието“, магическата формулировка, „магическата функция“ на Якобсон“ (Бине, 2018, 240).

За 46-дневния си престой в Сидни и аз открих наличие на седма функция в езика на българската емигрантска общност, по-точно в *българския език* на онези от емигрантите, които го използват като средство за комуникация. Тази

функция не е такава, каквато се описва в романа. Тя е „магическа“ само по въздействието си върху мене, не притежава никаква друга магия, но *означава* емигрантите като българи, затова я наричам *означаваща*. Тя обяснява съществуването, използването, употребата на българския език с прилагане на всичките други комуникативни функции, без които (и без който) емигрантът в Сидни спокойно може да живее. За съжаление в диалога между поколенията български емигранти в Сидни се натъкнах на непоправими и постоянни „засечки“ в речевите актове (по терминологията на Джон Остин и Джордж Сърл), които биха отказали (и понякога отказват) говорещия от намерението да си служи с родния *си* български, при положение, че собствените му деца, носители на родния *си* английски, биха разбрали съобщението, изпълнили заръката, оценили стихотворението много повече, и без никакви засечки, на английски език. Въпреки това някои родители търпеливо и безотказно говорят помежду си и с децата си на български, знаейки, че вероятността да се изпълнят закодираните в речевите им стратегии намерения, е малка, защото те трябва да се декодират от хора, които не са (въобще или напълно) способни на това. И тази настоятелност, да говорят на български, преминава отвъд простия речеви обмен, и едновременно с изричането на каквото и да било, *прави* нещо. *Означава говорещия като българин.*

Означава, че той иска да означа и своето дете със знака „българин“. И дори вторият българин да не разбере напълно първия българин, те са българи, защото си говорят на български. Означаващата функция на българските емигранти в Австралия е антитеза на „съответстващата“ (щом се означаваме със знак, който ни разграничава, значи не съответстваме 100% на обществото, към което сега принадлежим) и „аналогичната“ (щом се означаваме като българи, значи няма (поне не във всичко) да подражаваме на другите, въпреки че обществото очаква от нас постъпки по аналогия). Езикът при тази функция представлява ценност, която оформя и светогледа на човека. Този светоглед може от своя страна да се обозначи като „персоналистичен онтологизъм“ (по терминологията на М. Шелер, според когото съществува първично ценностно чувство, върху което се надгражда ценностното съзнание, оценяването, а самите ценности не са закони или повели) (Филатов, Малахов, 1993). Именно такава ценност, сакрална и свята, е езикът. Езикът в този смисъл отразява родовата определеност на човека в неговото духовно битие и определя също и неговата ценностна система. Наличието на тази седма функция „на другия край на света“ показва на нас, българите, че за продължаването на живота на езика ни все още има надежда. Въпреки че разумът показва как езикът зад граница отслабва, затихва, изчезва, наличието на тази функция дава надежда за неговата бъдещност и тази бъдещност трябва да бъде мисия пред българското езикознание. Да преподава езика зад граница може всеки що-годе образован българин, който може и да не е запознат с методологическите похвати, нито с терминологичните определения, но задължително трябва да е запознат с разбирането за мисия, както и със съзнанието за огромните усилия, които трябва да се полагат за осъществяването ѝ.

В *Седмата функция на езика* героите в романа на Бине също не се задоволяват с „магията“ от теорията на речевите актове. Откритата от тях функция прекрива отвъд концепциите на Дж. Остин и Дж. Сърл, защото в тях има „някои необходими за успеха условия: например трябва да си кмет или помощник на кмета, за да може изречението «обявявам ви за съпруг и съпруга» да функционира“ (Бине, 2018, 326). Перформативната функция, следователно, действа само при определени условия, ако говорещият притежава нужния статут, а посочената от Якобсон функция действа повсеместно със силата на убеждаването, но пък при условие, че се извърши заклинание, че има магия.

Единственото условие, необходимо за действието на означаващата функция на българските емигранти, е обичта към България да е толкова голяма, че субектът да иска да означае себе си с нейното име. В Сидни не е достатъчно да си българин по произход, за да можеш да се означаеш като българин, не и чрез седмата функция. Можеш да се окичиш с какъвто символ пожелаеш и да присъстваш на който и да е български празник на духа. С това показваш уважение към традицията на предците си, най-много съхранена памет, най-често етнически произход или просто любознателност.

Да се означаши като българин, можеш само, ако непрекъснато се означаваши в потока на комуникация със себеподобни, с това, че тази комуникация е на български език. Така „седмата функция на родния език“, означаващата, те характеризира като българин. Дотук с препратките към *Седмата функция...* на Бине. В романа се казва, че „този, който притежава и владее подобна функция (магическа и въздействаща, бел. моя, К. И.), потенциално би станал господар на света... (защото функцията, бел. моя, К. И.) позволява в много по-широк смисъл да убедиш независимо кого, да направи независимо какво, в независимо каква ситуация“ (Бине, 2018, 241). Става дума за възможностите на политическото говорене (както и на всяко друго в „Логос клуб“) да печели изборите за президент (както и бъдещето на света), ако владее тази функция. Затова тя остава забулена в тайна и естествено *не бива* да става достояние на всички хора. Понеже често става дума за политиката и на емигрантите към България, и на България към тях, ще направя предпоследно сравнение. В случая с българските емигранти е обратно. Означаващата личността функция като българин не само че не бива да остава в тайна, а *трябва* да се овладява от всеки, който пожелае да я овладее. И да се препредава от поколение на поколение на българите, защото тя е свързана с любовта и в това е нейната магия. И също като любовта, на колкото повече хора, означаващи се (и припознаващи се) като българи, се раздава, толкова по-силна и по-активна става. За да се разгранича от библейската символика накрая, ще се върна отново към символа, обявен тук в началото като недостатъчен за родова идентификация, и ще призная неговата въздействаща сила. Същото признание прави и Лоран Бине, като казва, „че не можеш толкова лесно да избягаш от символите: докато тъпчат напуканата земя“ (Бине, 2018, 452).

Библиография

- Бине, Л. (2019). *Седмата функция на езика*. София: Парадокс.
- Вайнрайх, У. (1979). *Языковые контакты*. Киев: Вища шк.
- Гуревич, А. (1972). *Категории средневековой культуры*. Москва: Искусство.
- Маева, М. (2010). *Организации и институции на българската емиграция във Великобритания*. В: Карамихова, М. (Съст.). *Четива за историята и културата на Балканите. В помощ на университетското преподаване*. София: Парадигма, с. 193- 218.
- Николова, В. (2003). *Ценности и цивилизации*. В: Николова, В. (Съст.). *Сборник Европейски ценности*. Благоевград: УИ Неофит Рилски.
- Сепир, Э. (1993). *Избранные труды по языкознанию и культурологии*. Москва: Издательская группа „Прогресс“.
- Уайт, Л. (1987). *Культурология*. „Социологически проблеми“, № 2, с. 106-107.
- Филатов, В., Малахов, В. (Съст.) (1993). *Философски речник. Съвременни философи – XIX-XX век. Школи, направления*. София: Издателство Гал-Ико.
- Якобсон, Р. (2012). *Лингвистика и поезика*. В: *Семиотика. Хрестоматия*. Съст. Н. И. Береснева, Пермь: ФБ ГОУ ВПО, с. 285-294.